

Σχολή Κοινωνικών Επιστήμων

Διοίκηση Μονάδων Υγείας

Διπλωματική Εργασία

Η ψηφιακή εγγραματοσύνη υγείας και οι επιπτώσεις που δημιουργεί η πανδημία COVID-19 στην ψυχική υγεία.

Κωνσταντίνα Δεληγιάννη

Επιβλέπων καθηγητής: Θεοδωράτου Μαρία

Αθήνα, Μάιος 2024

Η παρούσα εργασία αποτελεί πνευματική ιδιοκτησία της φοιτήτριας Δεληγιάννη Κωνσταντίνας που την εκπόνησε. Στο πλαίσιο της πολιτικής ανοικτής πρόσβασης ο συγγραφέας/δημιουργός εκχωρεί στο ΕΑΠ, μη αποκλειστική άδεια χρήσης του δικαιώματος αναπαραγωγής, προσαρμογής, δημόσιου δανεισμού, παρουσίασης στο κοινό και ψηφιακής διάχυσής τους διεθνώς, σε ηλεκτρονική μορφή και σε οποιοδήποτε μέσο, για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς, άνευ ανταλλάγματος και για όλο το χρόνο διάρκειας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Η ανοικτή πρόσβαση στο πλήρες κείμενο για μελέτη και ανάγνωση δεν σημαίνει καθ' οιονδήποτε τρόπο παραχώρηση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας του συγγραφέα/δημιουργού ούτε επιτρέπει την αναπαραγωγή, αναδημοσίευση, αντιγραφή, αποθήκευση, πώληση, εμπορική χρήση, μετάδοση, διανομή, έκδοση, εκτέλεση, «μεταφόρτωση» (downloading), «ανάρτηση» (uploading), μετάφραση, τροποποίηση με οποιονδήποτε τρόπο, τμηματικά ή περιληπτικά της εργασίας, χωρίς τη ρητή προηγούμενη έγγραφη συναίνεση του συγγραφέα/δημιουργού. Ο συγγραφέας/δημιουργός διατηρεί το σύνολο των ηθικών και περιουσιακών του δικαιωμάτων.

Η ψηφιακή εγγραματοσύνη υγείας και ο φόβος που δημιουργεί η πανδημία COVID-19

Κωνσταντίνα Δεληγιάννη

Επιτροπή Επίβλεψης Διπλωματικής Εργασίας

Επιβλέπων Καθηγητής:
Μαρία Θεοδωράτου

Συν-Επιβλέπων Καθηγητής
Ιωάννα Παπαθανασίου

Αθήνα, Μάιος 2024

Ευχαριστώ θερμά την επιβλέπουσα καθηγήτρια μου, κυρία Θεοδωράτου Μαρία, για την καθοδήγησή του και την αμέριστη βοήθεια που μου παρείχε καθ' όλη τη διάρκεια αυτής της προσπάθειας.

Θα ήθελα να ευχαριστήσω οικογένειά μου και στους φίλους μου που με στηρίζουν και μου κάθε μου εγχείρημα. Επιπλέον, θα ήθελα να ευχαριστήσω και όλους όσους δέχτηκαν να συμμετάσχουν στην παρούσα μελέτη .

Περίληψη

Ο κορονοϊός (SARS-CoV-2), γνωστός και ως COVID-19, πρωτοεμφανίστηκε στα τέλη του 2019 στην πόλη Γιουχάν της Κίνας. Η ταχύτατη διάδοσή του και το υψηλό ποσοστό θνησιμότητας οδήγησαν τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (ΠΟΥ) να κηρύξει την κατάσταση πανδημία τον Μάρτιο του 2020. Οι επιπτώσεις αυτής της πανδημίας έγιναν αισθητές παγκοσμίως σε όλους τους τομείς. Τα πρώτα μέτρα που ελήφθησαν για να περιοριστεί η εξάπλωση του ιού περιλάμβαναν την κοινωνική αποστασιοποίηση και την επιβολή αυστηρής καραντίνας, κάτι που οδήγησε σε διακοπή πολλών καθημερινών δραστηριοτήτων, με αρνητικές συνέπειες στην ψυχική και κοινωνική υγεία των πολιτών. Ένα σημαντικό βήμα στην καταπολέμηση του κορονοϊού ήταν ο εμβολιασμός του πληθυσμού με καινούργια εμβόλια, τα οποία συνέβαλαν στη δημιουργία ενός βαθμού ανοσίας και κυρίως στη μείωση των επιπλοκών και των συμπτωμάτων της νόσου COVID-19. Σκοπός της παρούσας εργασίας αποτελεί η διερεύνηση του φόβου για την πανδημία COVID-19 και οι επιπτώσεις που δημιουργεί στην ψυχική υγεία των πολιτών καθώς και η συσχέτιση του φόβου για τον COVID-19 με την πληροφόρηση των πολιτών από τα ψηφιακά μέσα πληροφόρησης. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε σε δείγμα γενικού πληθυσμού στο οποίο και στάλθηκαν ερωτηματολόγια. Πληθυσμός της έρευνας αποτέλεσαν εκατό πενήντα οχτώ (158) άτομα με διάφορα δημογραφικά χαρακτηριστικά. Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από τρεις διαφορετικές ενότητες, οι οποίες αφορούν βασικά δημογραφικά στοιχεία, την κλίμακα φόβου για την πανδημία (FCV-19S), και το ερωτηματολόγιο ψηφιακής εγγραματοσύνης υγείας (eHeals).

Από την ανάλυση των δεδομένων, του δείγματος της έρευνας δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στο επίπεδο φόβου έναντι του Covid-19 και στο επίπεδο ψηφιακής εγγραματοσύνης υγείας μεταξύ ατόμων με διαφορετικό φύλο, ηλικιακή ομάδα, επίπεδο σπουδών, τόπο κατοικίας και επίπεδο υγείας. Η ανάλυση έδειξε πως υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στο επίπεδο φόβου έναντι του Covid-19 ενώ δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στο επίπεδο ψηφιακής εγγραματοσύνης υγείας ως προς το τα άτομα που είχαν ή όχι νοσήσει από COVID-19. Τα αποτελέσματα έδειξαν πως όσοι δεν έχουν νοσήσει από Covid-19 έχουν σημαντικά μεγαλύτερο επίπεδο φόβου έναντι του Covid-19 σε σύγκριση με όσους έχουν νοσήσει από Covid-19.

Λέξεις – Κλειδιά

Covid-19, πανδημία, ψηφιακή εγγραματοσύνη υγείας, ψυχολογικές επιπτώσεις, FCV-19S, eHeals

Digital health literacy and the impact of the COVID-19 pandemic on mental health.

Konstantina Deligianni

Abstract

Introduction: The advent of the Coronavirus Disease 2019 (Covid-19) pandemic in late 2019 precipitated a profound transformation in the daily lives of individuals across the world, with notable implications for global mental health. The fear of the virus became a significant source of anxiety and stress, compounded by the rapid dissemination of information, both accurate and inaccurate, through digital media. The growing reliance on digital platforms for health information during the pandemic underscored the significance of eHealth literacy, which pertains to the capacity to locate, comprehend, and utilize health data from digital sources. As reliance on digital platforms for health information increased, it became imperative to examine the potential impact of digital health literacy on fear and anxiety levels related to the novel coronavirus disease (2019-nCoV), also known as Coronavirus Disease 2019 (Covid-19). **Objectives:** The objective of this study is to examine the relationship between fear of the Coronavirus disease 2019 (Covid-19) pandemic and mental health, while investigating the influence of eHealth literacy on these fears. **Methods:** The study was conducted on a sample of 158 individuals from the general population, representing a diverse range of demographic characteristics. The data were collected using a structured questionnaire comprising three sections: demographic information, the Fear of Coronavirus Scale (FCV-19S), and the eHealth Literacy Scale (eHeals). A statistical analysis was conducted to investigate the relationships between demographic factors, levels of fear, and eHealth literacy. Additionally, a comparative analysis was performed to assess the differences between individuals who had and had not contracted the virus. **Results:** The analysis revealed no statistically significant differences in the levels of fear regarding the novel coronavirus disease (Covid-19) or eHealth literacy between different demographic groups, including gender, age, education, and health status. Nevertheless, a statistically significant discrepancy was observed in the level of fear between

individuals who had contracted the virus and those who had not. Specifically, those who had not been infected exhibited higher levels of fear compared to those who had previously contracted the virus. No significant differences were identified in eHealth literacy based on infection status.

Conclusions: In conclusion, the findings of this study indicate that while demographic factors do not appear to influence the level of fear or digital health literacy, personal experience with a confirmed case of infection does. Those who have not contracted the virus tend to experience greater fear, suggesting that familiarity with the disease may reduce anxiety. These findings underscore the necessity for interventions.

Keywords

COVID-19, pandemic, digital health literacy, psychological effects of pandemic, FCV-19S, eHeals

Βιβλιογραφικές Αναφορές

Costa, V. G., Saivish, M. V., Santos, D. E. R., de Lima Silva, R. F., & Moreli, M. L. (2020). Comparative epidemiology between the 2009 H1N1 influenza and COVID-19 pandemics. In Journal of Infection and Public Health. Page 1799-1800. Ανακτήθηκε από:

<https://doi.org/10.1016/j.jiph.2020.09.023>

Généreux M, Roy M, David MD, Carignan MÈ, Blouin-Genest G, Qadar SMZ, Champagne-Poirier O. Psychological response to the COVID-19 pandemic in Canada: main stressors and assets. Glob Health Promot. Ανακτήθηκε από :

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC9003773/>

Grennan, D. (2019). What Is a Pandemic? JAMA, 321(9), 910–910. Ανακτήθηκε από :
<https://doi.org/10.1001/JAMA.2019.0700>

Brooks, S. K., Webster, R. K., Smith, L. E., Woodland, L., Wessely, S., Greenberg, N., Rubin, G. J. (2020). The psychological impact of quarantine and how to reduce it: rapid review of the evidence. The lancet, vol 935. Ανακτήθηκε από:

[https://www.thelancet.com/pdfs/journals/lancet/PIIS0140-6736\(20\)30460-8.pdf](https://www.thelancet.com/pdfs/journals/lancet/PIIS0140-6736(20)30460-8.pdf)

O'Connor, R. C., & Kirtley, O. J. (2018). The integrated motivational–volitional model of suicidal behaviour. Philosophical Transactions of the Royal Society B: Biological Sciences. Page 1-2. Ανακτήθηκε από : <https://royalsocietypublishing.org/doi/10.1098/rstb.2017.0268>

Biron, C., Karanika-Murray, M., Ivers, H., Salvoni, S. and Fernet, C. (2021). Teleworking While Sick: A Three-Wave Study of Psychosocial Safety Climate, Psychological Demands, and Presenteeism. Page 1. Ανακτήθηκε από :

<https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpsyg.2021.734245/full>

Παπαβασιλείου Βαρβάρα (2021) : Οι επιπτώσεις της πανδημίας SARS-Cov-2 στην ψυχική υγεία των νοσηλευτών. Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου(2021)

Ho CS, Chee CY, Ho RC (2020). Mental health strategies to combat the psychological impact of COVID-19 beyond paranoia and panic. Ann Acad Med Singapore. Vol.49 page 3 Ανακτήθηκε από : <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/32200399/>

Clemente-Suárez VJ, Dalamitros AA, Beltran-Velasco AI, Mielgo-Ayuso J, TorneroAguilera JF (2020). Social and psychophysiological consequences of the COVID-19 pandemic: an extensive literature review. Front Psychol . page 2 DOI: [10.3389/fpsyg.2020.580225](https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.580225)

Zhao, Yuehua, and Jin Zhang. "Consumer Health Information Seeking in Social Media: A 81 Literature Review." Health Information & Libraries Journal, vol. 34, no. 4, 17 Oct. 2017, pp. 268–283 Ανακτήθηκε από : <https://doi.org/10.1111/hir.12192>

Win, K. T. et al. "Benefits of online health education: perception from consumers and health professionals". Journal of Medical Systems, 39 (3), 2015 DOI: 10.1007/s10916-015-0224-4

Cuan-Baltazar, J. Y., Muñoz-Perez, M. J., Robledo-Vega, C., Pérez-Zepeda, M. F., & Soto-Vega, E. (2020). Misinformation of COVID-19 on the internet: Infodemiology study. JMIR Public Health and Surveillance. Page 6-7. Ανακτήθηκε από : <https://doi.org/10.2196/18444>

Σίμου Έφη , 2014. Υγεία και Διαδίκτυο . Ανακτήθηκε από :
[https://www.empathizedoctor.com/%CF%85%CE%B3%CE%B5%CE%AF%CE%B1-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CE%B4%CE%AF%CE%BA%CF%84%CF%85%CE%BF/MunichSecurityConference\(who.int\)](https://www.empathizedoctor.com/%CF%85%CE%B3%CE%B5%CE%AF%CE%B1-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CE%B4%CE%AF%CE%BA%CF%84%CF%85%CE%BF/MunichSecurityConference(who.int))

Κασαπάκη Πελαγία (2021): Προηγμένη Κλινική Πρακτική στις Επιστήμες Υγείας. Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο.

Ratzan, S. & Parker, R., & Selden, C & Zorn, Marcia. (2000). National Library of Medicine Current Bibliographies in Medicine: Health Literacy. Bethesda, MD: National Institutes of Health

Porterfield, A., Engelbert, K., & Coustasse, A. (2014). Electronic prescribing: improving the efficiency and accuracy of prescribing in the ambulatory care setting. Perspectives in health information management.

Efthymiou, A., Middleton, N., Charalambous, A., & Papastavrou, E. (2017). The association of health literacy and electronic health literacy with self-efficacy, coping, and caregiving .perceptions among carers of people with dementia: Research protocol for a descriptive correlational study. <https://doi.org/10.2196/resprot.8080>

Nutbeam, D., 2000. Health literacy as a public health goal: a challenge for contemporary health education and communication strategies into the 21st century. *Health Promotion International*, <https://doi.org/10.1093/heapro/15.3.259>

Tonsaker, T., Bartlett, G., & Trpkov, C. (2014). Health information on the Internet: gold mine or minefield? *Canadian Family Physician Medecin de Famille Canadien*, p. 407–408

Sørensen, K., Van den Broucke, S., Fullam, J., Doyle, G., Pelikan, J., Slonska, Z. and Brand, H. (2012). Health literacy and public health: A systematic review and integration of definitions and models. *BMC Public Health* .page 12

Κουμπούρος, Ι. (2015). *Ηλεκτρονική Υγεία (e-health) [Κεφάλαιο]. Στο Κουμπούρος, Ι. 2015. Οι Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνιών στην υγεία.*

Khanna, R. and Yen, T., (2013). Computerized Physician Order Entry. *The Neurohospitalist*, 4(1), pp.26-33.

Quinn, M., Forman, J., Harrod, M., Winter, S., Fowler, K., Krein, S., Gupta, A., Saint, S., Singh, H. and Chopra, V. (2019). Electronic health records, communication, and data sharing: challenges and opportunities for improving the diagnostic process. *Diagnosis*, 6(3), pp.241-248.

Khanna, R. and Yen, T., (2013). Computerized Physician Order Entry. *The Neurohospitalist*, pp.26-33

Porterfield, A., Engelbert, K., & Coustasse, A. (2014). Electronic prescribing: improving the efficiency and accuracy of prescribing in the ambulatory care setting. *Perspectives in health information management*.

Zhang, X. and Zhang, P. (2016). Telemedicine in clinical setting. *Experimental and Therapeutic Medicine*, 12(4), pp.2405-2407

Hoaas H., Zanaboni P. (2017). Telerehabilitation. Norwegian centre for E-health research.

Lal, S. (2019). E-mental health: Promising advancements in policy, research, and practice. *Healthcare Management Forum*, 32(2), pp.56-62.

Ferrara, E., Varol, O., Davis, C., Menczer, F. & Flammini, A. (2016). The rise of social bots. *Communications of the ACM*, 59(7), PAGE 96-104. DOI: <https://doi.org/10.1145/2818717>

Julie Posetti, Kalina Bontcheva. Infodemic: disinformation and media literacy in the context of COVID-19 Internet Sectoral Overview Number 3 September, 2021 Year 13 . page 1-3

https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A0%CE%B1%CE%BD%CE%B4%CE%B7%CE%BC%CE%AF%CE%B1_COVID-19 [1]